



Achter de dijk kabbelt de zee

Cool It! The skeptical environmentalist's guide to global warming
Bjørn Lomborg, Albert A. Knopf Publishers, New York 2007

HELEEN DE CONINCK

Het debat over klimaatverandering lijkt te zijn beslecht. De sceptici die nog ontkenden dat de wereldgemiddelde temperatuur stijgt en dat de uitstoot van broeikasgassen door de mens daarvan de belangrijkste oorzaak is, zijn tot zwijgen gebracht door de bewijzen die het wetenschappelijke klimaatpanel van de VN (IPCC) samenbracht in drie lijvige rapporten die vorig jaar verschenen. IPCC ontving daarvoor de Nobelprijs voor de Vrede, die het panel deelde met klimaatcommunicator Al Gore. Dat deed het laatste beetje morele autoriteit van de klimaatsceptici verdampen. Dat betekent echter niet dat de discussie over klimaatverandering is afgelopen. Fase twee is aangebroken. De vraag die nu aan de orde komt is niet 'is het waar?', maar 'is het erg?'.

Voorop in dit debat loopt de Deense statisticus Bjørn Lomborg die in 2001 al opzien baarde met *The skeptical environmentalist*. In dat boek betoogt hij, ondersteund door een geweldige hoeveelheid statistische data, dat de milieuproblemen helemaal niet zo erg meer zijn: de wereld wordt steeds schoner. We hoeven ons

Over de auteur Heleen de Coninck is onderzoeker bij Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN)

dus geen zorgen te maken over milieurampen die het voortbestaan van de mensheid bedreigen. Beschikbare middelen kunnen we beter investeren in echte wereldproblemen, zoals armoede, malaria en honger. Lomborgs kwantitatieve onderbouwing oogstte kritiek, net als zijn kwalitatieve argument. Is het immers niet zo dat we nu geen zure regen, vieze rivieren en ongezonde bodem meer hebben juist omdat er is geïnvesteerd in oplossingen?

In zijn nieuwste boek, *Cool it!*, gaat Lomborg door op de ingeslagen weg. Klimaatdoemdenkers en de media spiegelen het publiek apocalyptische scenario's voor, met als enig doel ons geld uit de zak te kloppen voor dure en weinig effectieve maatregelen en internationale overeenkomsten, zoals het gebruik van hernieuwbare energie en het Kyoto Protocol. Ons geld, schrijft hij, kan beter worden besteed aan de bestrijding van hiv/aids, het voorzien in schoon drinkwater en het eerlijker verdelen van voedsel dan aan het bestrijden van de — alleszins meevallende — gevolgen van klimaatverandering.

Hebben de opzweepende uitspraken in de media — door Al Gore en door sommige weinig integere wetenschappers — de nuchterheid uit

63

het klimaatdebat gehaald? Zijn de gevolgen van klimaatverandering inderdaad niet zo ernstig en is het Kyoto Protocol werkelijk zo duur? Het antwoord is nee. Hoewel er in sommige van Lomborgs argumenten een kern van waarheid zit, overtuigt zijn analyse niet.

Om te beginnen ondersteunt hij zijn verhaal met selectieve, onvolledige en sterk vereenvoudigde data, waardoor de lezer geen compleet overzicht krijgt. Van de manieren waarop klimaatverandering zich manifesteert bespreekt hij slechts een deel en van de gevolgen daarvan ook weer een selectie. Hij besteedt veel aandacht aan hittedoden en stelt dat het aantal koudedoden dat voorkomen wordt door hogere temperaturen enkele malen groter is. Daarbij kijkt hij echter uitsluitend naar Europa en Noord-Amerika en niet naar warme landen, waar de sterftecijfers er ongetwijfeld anders zullen uitzien. Een ander voorbeeld: Lomborg analyseert de zeespiegelstijging tot het jaar 2100, terwijl de grootste stijging na die tijd zal plaatsvinden en vrijwel niet te stoppen is. De gevolgen van die stijging bagatelliseert hij. Hij doet het voorkomen alsof het probleem eenvoudig kan worden opgelost door de dijken, waar de zee rustig tegenaan kabbelt, met veertig centimeter op te hogen. Het echte probleem is echter de combinatie van hogere waterstanden onder extreme weerstoestanden met een steeds hogere bevolkingsdichtheid in kustgebieden.

64 Een tweede bezwaar is dat Lomborg geen gepaste, intern consistente en duidelijke methode toepast. Hij vergelijkt voor verschillende klimaat effecten het prijskaartje van de vermeden gevolgen van een bepaalde emissiereductie met de kosten van de emissiereductie. Zo'n kosten-batenanalyse is een geaccepteerde economische methode om een afweging te maken voor de kortetermijneffecten van een maatregel. De methode is echter veel minder geschikt om een afweging te maken voor de langere termijn. De uitkomst wordt dan namelijk erg afhankelijk van de discontovoet — hoe waardeer je een vermeden gevolg over honderd jaar? Bovendien vergelijkt Lomborg positieve gevolgen van

emissiereductie op één gebied — bijvoorbeeld het overleven van ijsberen — altijd met *alle* kosten van de emissiereductie. Allicht dat emissiereducties dan heel duur lijken.

Een laatste kritiekpunt betreft Lomborgs incorrecte weergave van ontwikkelingen in de klimaatwereld. Zo stelt hij dat de emissies van de EU ondanks 'Kyoto' zijn gestegen terwijl de VS, die het protocol niet ondertekenden, gelijkblijvende emissies laten zien. Dat is onjuist. De uitstoot van de VS is sinds 1990 met circa 16% gestegen. De EU-15 daarentegen heeft wel degelijk haar emissies gereduceerd en lijkt de doelstelling van 8% emissiereductie in 2008 tot 2012 te gaan halen. Ook de kosten van het Kyoto Protocol overdrijft Lomborg, waarbij hij zich baseert op achterhaalde studies. Hij stelt dat hogere CO₂-concentraties in de atmosfeer leiden tot grotere landbouwopbrengsten door fertilisatie-effecten; wetenschappers bestrijden dit.

Lomborgs boek bevat ook waardevolle punten. Zijn bespreking van de manier waarop de media, politici en zelfs sommige wetenschappers het klimaatprobleem neerzetten is bij vlagen hilarisch (neem het citaat waarin experts een toekomst voorspellen waarin 'our children see rainforests burst into flame and seas boil'). De verleiding om een spektakelverhaal neer te zetten is in de populaire media vaak groot en politici en experts kunnen worden meegezogen in de sensatiezucht. Het is terecht dat Lomborg dit probleem aankaart. Verder houdt hij een sympathiek pleidooi om het armoedeprobleem prioriteit te geven boven de aanpak van klimaatverandering. Lomborg lijkt te geloven dat het oplossen het eerste een kwestie is van een paar miljard dollar per jaar. Zijn standpunt is aanvechtbaar als je bedenkt dat door klimaatverandering de armoede waarschijnlijk zal verergeren.

Hoe belangrijk sommige boodschappen uit *Cool it!* ook zijn, de claim dat sterke emissiereducties achterwege kunnen blijven is ongefundeerd. Mondiale overeenstemming over de aanpak van klimaatverandering blijft dringend geboden. Het is te hopen dat een veelbesproken boek als dit de zaak niet nog verder ophoudt.